

Predikce budoucích výzev sídel do 15 000 obyvatel a foresight souvisejících trendů

Jiří Ježek

Západočeská univerzita v Plzni

Hlavní cíle a výstupy projektu

▶ Hlavní cíle projektu:

- ▶ pomocí výzkumných metod identifikovat a analyzovat relevantní nové netechnické trendy a charakterizovat (kvantifikovat) jejich dopady na malá sídla (do 15 tisíc obyvatel) v ČR
- ▶ definovat nástroje, jak se mohou malá sídla na očekávané trendy připravit

▶ Výstupy projektu:

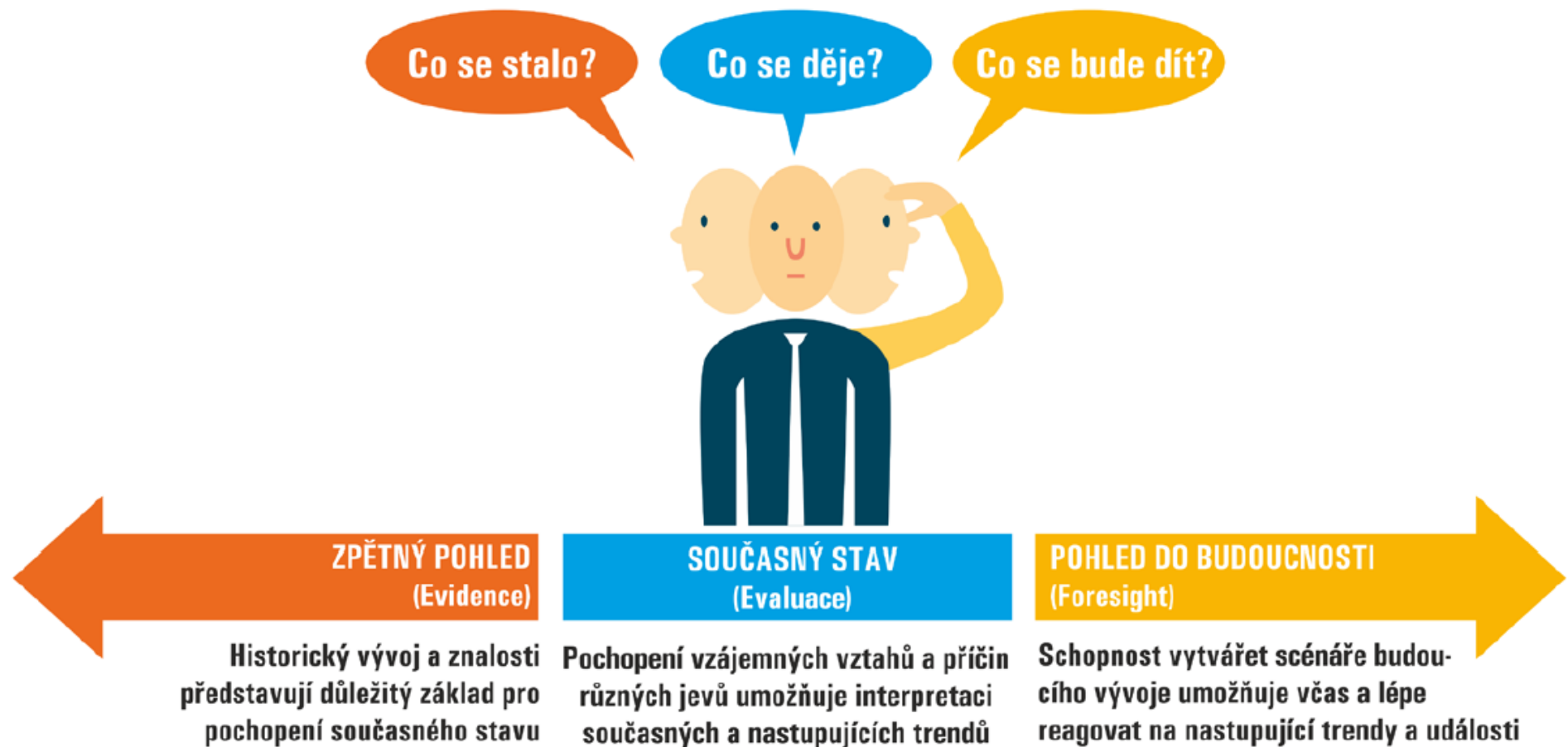
- ▶ Metodika zavádění invencí do života regionů a obcí
- ▶ Souhrnná zpráva popisující zjištění z realizace projektu
- ▶ Pilotní ověření certifikované metodiky v 5 různých typech sídlech:
  - ▶ v zázemí metropolitních regionů
  - ▶ mezi metropolitními regiony
  - ▶ periferní regiony
  - ▶ s rozvinutým cestovním ruchem
  - ▶ s rozvinutým strategickým plánováním

Organizace zapojené do řešení projektu

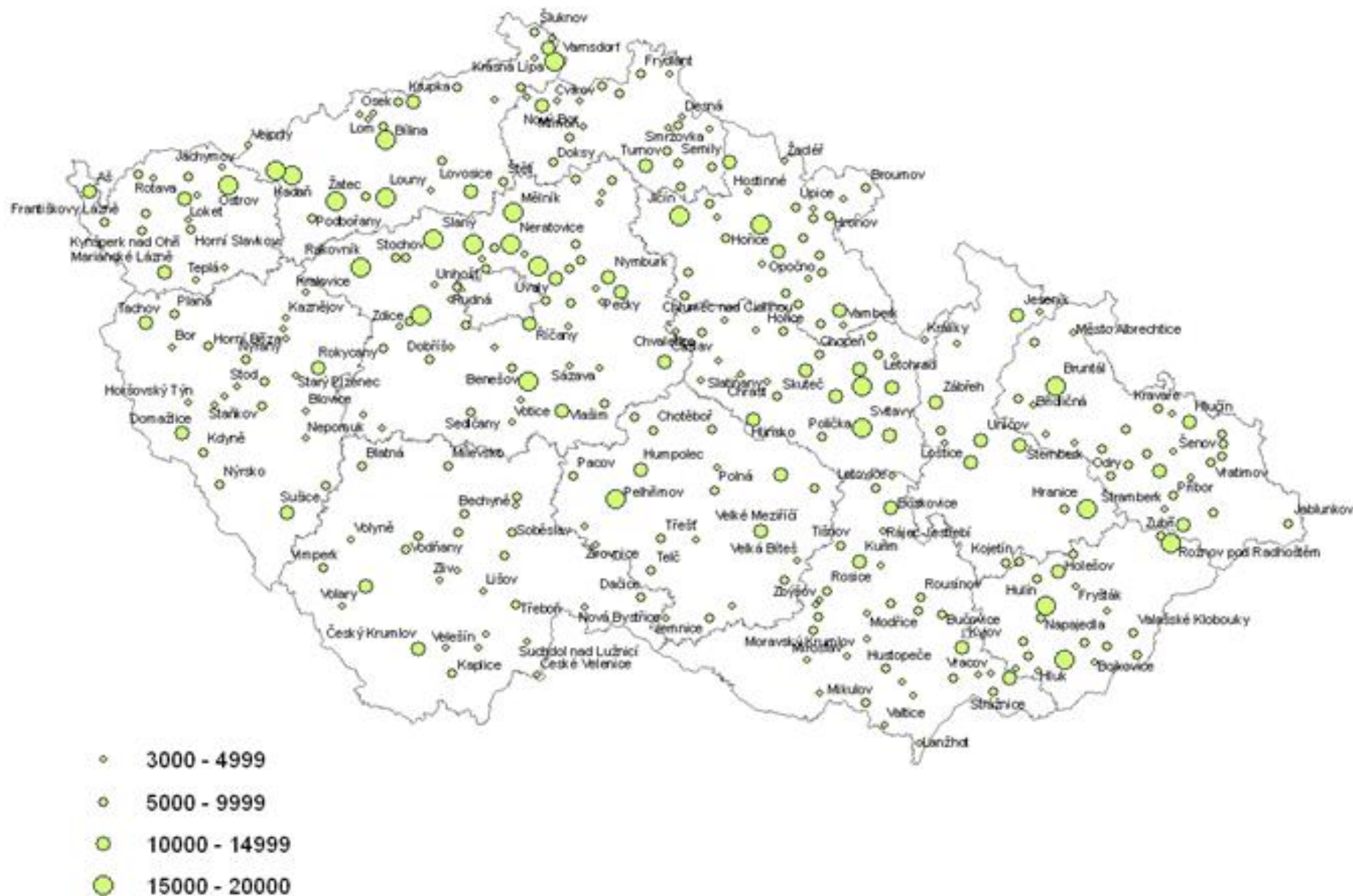
- ▶ Svaz měst a obcí ČR
- ▶ Sdružení místních samospráv
- ▶ Národní síť místních akčních skupin

Foresight jako nástroj systematického uvažování o možných variantách (scénářích) budoucího vývoje

Obr. 2: Pozice foresightu v procesu tvorby strategických znalostí

Malá města v České republice – východiska a kontext

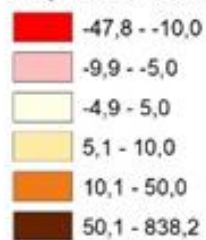
Demografický vývoj malých měst (1991 až 2017)

Kategorie města	Počet	Procenta
Smršťující se malá města (-10,1 % a méně)	41	21,5
Mírně se smršťující malá města (-10 % až -5,1 %)	42	22,0
Stagnující malá města (-5,0 % až 0 %)	38	19,9
Stabilní malá města (0 % až 4,9 %)	17	8,9
Rostoucí malá města (5,0 % až 14,9 %)	23	12,0
Překotně rostoucí malá města (15,0 % a více)	30	15,7
Celkem	191	100,0

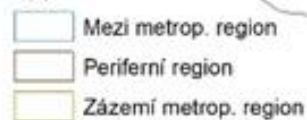
Zdroj: ČSÚ 2017

Populační změna ve vybraných obcích mezi lety 1991 - 2017

Populační změna [%]

Typ obce

Malá města v České republice – východiska a kontext

- ▶ Malá města byla doposud mimo větší odborný i politický zájem
- ▶ Obtížnost výzkumu malých měst – problémy se získáváním dat a informací
- ▶ Malá města tvoří velmi heterogenní skupinu sídel → obtížnost jejich komplexní klasifikace/ typologizace
- ▶ Tradiční kvantitativní analýzy regionálních rozdílů často nedokáží postihnout jejich relevantní potřeby a rozvojové souvislosti
- ▶ Koncepční přístupy k řešení jejich problémů mají vycházet z uplatňování místně-specifického přístupu (každé město je unikátní), zohledňující místní potřeby, zdroje a konkurenční výhody
- ▶ Klíčovou roli při hledání rozvojových perspektiv musí hrát místní aktéři (veřejná správa/ politika, podnikatelé a občanský sektor)

Trendy a rozvojové výzvy malých měst v České republice – podle tematických oblastí

1. Demografický vývoj sídel

- ▶ **Pokles počtu obyvatel, odchod mladých, vzdělaných a podnikavých lidí z venkova a malých měst do větších měst a metropolitních regionů**
- ▶ **Stárnutí populace**

2. Občanské vybavení

- ▶ **Rostoucí požadavky lidí na občanské vybavení a na jejich kvalitu**
- ▶ **Koncentrace občanského vybavení (maloobchod, školství, zdravotnictví, sociální služby, kultura, sport) do centrálních míst vyššího řádu**

3. Doprava a mobilita

- ▶ **Rostoucí nároky lidí na mobilitu, resp. na dostupnost sídel**
- ▶ **Budování integrovaných dopravních systémů** (na regionální a mikroregionální úrovni)
- ▶ **Hledání alternativních způsobů mobility, odpovídajících potřebám jednotlivých sídel** (dostupných pro všechny sociální skupiny obyvatelstva: seniory, školáky, občany se sníženou mobilitou aj.)

4. Přejchod od průmyslové k postindustriální/ digitální společnosti

- ▶ **Ekonomické a strukturální změny.** Pokles počtu pracovních míst, rostoucí význam znalostní ekonomiky: přechod k postindustriální ekonomice
- ▶ **Rostoucí konkurence mezi městy, hledání konkurenčních výhod, diferencované možnosti ekonomické profilace, využívání místních zdrojů** (přírodní zdroje, tradice, kultura, kreativita), cestovní ruch a gastronomie, ekologické zemědělství, péče o kulturní krajinu, zelená ekonomika, stříbrná ekonomika)
- ▶ **Rozvoj alternativních forem podnikání.** Od družstevnictví až po sociální a komunitní podnikání
- ▶ **Nové formy lokálně ekonomického myšlení** (sdílená ekonomika, důraz na regionální soběstačnost a nezávislost, orientaci na přímý prodej zemědělských výrobků...)

5. Digitalizace a smart technologie

- ▶ Rozvojem digitalizace mohou být do budoucnosti kompenzovány některé nevýhody venkova a malých měst.
- ▶ Moderní technologie představují cestu k inovacím a k ekonomickému a sociálnímu rozvoji.
- ▶ Internet, chytrá doprava, odpadové hospodářství apod.

6. Urbanistický vývoj

- ▶ **Růst zastavěných ploch (plošné rozšiřování sídel)** a s tím spojené problémy se zajištěním technické infrastruktury
- ▶ **Problémy s nevyužívanými domy, podnikatelskými areály (brownfieldy)**
- ▶ **Potřeba revitalizace sídel a jejich center, jak fyzická, tak funkční (sociální, setkávání lidí)**

7. Spolupráce obcí

- ▶ **Omezenost finančních zdrojů limitujících rozvoj obcí**
- ▶ **Nadmístní (meziobecní, mikroregionální spolupráce) se stává stále důležitějším nástrojem, jak řešit problémy malých obcí a měst**

Vybrané příklady dobré= praxe z německy hovořících zemí (vlajkové projekty)

- ▶ **Duderstadt** - 20 tis. obyvatel, Dolní Sasko – platforma pro propojování a dialog, Agentura pro inovativní projekty a komunikaci
- ▶ **Wanfried** – 4 tis. obyvatel, Hesensko - „noví lidé ve starých domech“ – zapojení nizozemských seniorů do obnovy města, komunální portál s nabídkou nemovitostí
- ▶ **Rödental** - 13 tis. obyvatel, Bavorsko – místní komunita přátelská k seniorům
- ▶ **Altena** – 13 tisíc obyvatel (Severní Porýní-Vestfálsko) – revitalizace historické části města, restrukturalizace ekonomiky (post-růstová fáze) – více služeb
- ▶ **Hofheim in Unterfranken** (Allianz Hofheimer Land) – meziobecní management volných nemovitostí
- ▶ **Zwiesel** – 9 tis. obyvatel, Bavorsko – Smart City
- ▶ **Hoppstädten-Weiersbach** – 3 tis. obyvatel, Porýní-Falc - „Weltfabrik – Aufbau eines chinesischen Geschäftszentrums“

- ▶ **Scuol – (Unter-Engadin)**, 10 tis. obyvatel, Kanton Graubünden/ Schweiz - Das Digi-Tal, Mia Engiadina – nové životní a pracovní modely (coworkingové centrum)
- ▶ **Vorchdorf** – Horní Rakousy, 7,5 tis. Obyvatel – 3D tiskárna, zapojení střední školy, kreativní ekonomika
- ▶ **Hartberg** – Štýrsko, 6,5 tis. obyvatel, vysoký standard pro obyvatele, cittaslow, smart city, zadarmo autobusy, shared spaces, atd.
- ▶ ...

Kontakt

doc. RNDr. Jiří Ježek, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta ekonomická

Středisko pro výzkum regionálního rozvoje

Univerzitní 8, 306 14 Plzeň

tel. 603 510 598

jezekji@kge.zcu.cz